

Ks. WOJCIECH SURMIAK

Uniwersytet Śląski w Katowicach

Wydział Teologiczny

Sprawozdanie z wyjazdu szkoleniowego w ramach programu *Erasmus+*

(Londyn, Univeristy of London – Heythrop College, 8–12 maja 2017)

Erasmus+ to program Unii Europejskiej w dziedzinie edukacji, szkoleń i sportu realizowany w latach 2014–2020. Jego całkowity budżet wynosi 14,7 mld euro. Program jest oparty na osiągnięciach europejskich programów edukacyjnych funkcjonujących przez ostatnie ćwierćwiecze i jest wynikiem połączenia następujących programów realizowanych przez Komisję Europejską w latach 2007–2013: „Uczenie się przez całe życie”, „Młodzież w działaniu”, Erasmus Mundus, Tempus, Alfa, Edulink, a także innych inicjatyw kooperacji z krajami uprzemysłowionymi w dziedzinie szkolnictwa wyższego.

W dniach od 8 do 12 maja 2017 r. przebywałem w Londynie na wyjeździe szkoleniowym w ramach wspomnianego powyżej programu *Erasmus+*. Jednostką przyjmującą był University of London, a w ramach tegoż Uniwersytetu jeden z jego college’ów, mianowicie Heythrop College z siedzibą na londyńskim Kensington Square. Głównym celem szkolenia był udział w przewidzianym na te dni module zajęć z zakresu *Market Economy, Ethics and the Meaning of Life*. Koordynatorem modułu była z ramienia uczelni p. dr Anna Abram, starszy wykładowca etyki chrześcijańskiej, a zarazem *Head of Pastoral and Social Studies Department*.

Ekonomia rynkowa, etyka i sens życia był to trzydniowy intensywny, interdyscyplinarny i interaktywny kurs zaprojektowanym w ten sposób, aby studenci mogli zgłębić następujące zagadnienia: ekonomia a dobro wspólne, dobra materialne i ich wartość w świetle etyki biznesu, marketing a etyka, wyobrażenia moralna a profesjonalny charakter biznesu. Do powyższych zagadnień dołączono pytania: Czy jest zasadnym mówienie o dobru wspólnym w relacji do gospodarki rynkowej? Czy istnieją takie dobra, które nie są na sprzedaż? Co jest największą siłą współczesnej gospodarki rynkowej i co jest jej największym wyzwaniem w jej społecznym i ekonomicznym rozumieniu? Jak wygląda współczesny dyskurs i status etyki biznesu? Odpowiedzi na te i inne pytania formułowane były przez wykładowców na podstawie studium przypadków oraz możliwości i sposobów ich rozwiązań przez osoby odpowiedzialne za kształtowanie sfery biznesowej. Do grona wykładowców dołączyli pracownicy college’u: dr Piers Benn, dr Peter Coughlan, dr Patrick Riordan oraz zaproszeni goście Mr Anthony Carey, Ms Virginie Roell-Lacaille, dr Anita Calvert, dr hab. Dariusz Krok, Mr Malcolm Bruce oraz prof. Brendan Mc Sweeney.

Pierwszy dzień kursu, przypadający na 8 maja 2017 r., skupiał się wokół hasła: *Goods, Common Goods, Values, and Virtues (Dobra, dobro wspólne, wartości, cnoty)*. Prelegenci pierwszego dnia starali się odpowiedzieć na pytania, czym w ogóle jest ekonomia i dobro wspólne. Czy mówienie o dobru wspólnym w relacji do rynku ma jakiegokolwiek znaczenie i sens, gdyż w ich świetle rodzi się częściej niejednokrotnie trudne do przezwyciężenia

współzawodnictwo aniżeli współpraca i harmonia. Ludzie starają się raczej o to, aby przekonać drugich do konieczności prowadzonego przez nich interesu, a nie do współdzielenia się z nimi wypracowanymi zyskami.

Prowadzenie wspólnych interesów i podział zysków sprawiają, że trzeba opłacać większą ilość pracowników, co sprawia, że mniej wypracowanych środków może zostać przeznaczonych na reinwestycje czy na osiągnięty zysk. Stąd też, nastawiając się na osiągnięcie jak największych zysków, sprzedawca sprawia, że kupujący musi płacić za nabywane przez niego towary coraz większą kwotę, przy czym w żaden sposób nie podnosi się jakość nabywanego produktu. Konkurujące ze sobą firmy biorą niestety i taki wskaźnik pod uwagę, jak obniżyć jakość produktu i tym samym podnieść jego cenę.

Czy zatem jest w ogóle możliwe, aby mówić o ekonomii w perspektywie dobra wspólnego? Na to pytanie starali się odpowiedzieć następujący prelegenci w kolejnych, następujących po sobie wykładach: dr Patrick Riordan (Heythrop College) – *Goods, Values and Common Goods*; tenże, *Economies, Economy, Markets, Capitalism*; dr Anita Calvert (Postdoctoral Reaserch Fellow, Heythrop College) – *Courage at work*; dr Peter Coughlan (Heythrop College) – *The Economy is a Wholly Owned Subsidiarity of the Environment*.

W drugim dniu zajęć prowadzonych w ramach omawianego modułu – 9 maja 2017 – hasłem przewodnim były słowa *Business as a Moral Activity and Business People as Moral Agents (Biznes jako aktywność moralna i ludzie biznesu jako moralni sprawcy)*. Prelegenci starali się zgłębić odpowiedzi na pytania dotyczące biznesu jako aktywności moralnej, biorąc przy tym pod uwagę temat zachowań podmiotów ekonomicznych. Przykłady, takie jak: *Enron case* lub kryzys kredytowy były podstawą do pogłębienia rozumienia i znaczenia tematu dobra wspólnego. W tym kontekście prowadzony był także namysł nad dobrami, które nie są – czy też nie powinny być – na sprzedaż. Każde społeczeństwo ma takie kategorie dóbr, które są określane jako *not for sale*, ale nie w każdym społeczeństwie są te dobra takie same. I tak np. w USA za dawstwo krwi wypłacane jest wynagrodzenie, a w wielu innych krajach jest to dawstwo honorowe. Dlaczego tak jest? Czy zależy to tylko od samej natury dóbr, czy stoją za tym jakieś inne racje i czy można je łączyć z ideą dobra wspólnego? Biorąc pod uwagę inny przykład, czy można zezwolić na wprowadzenie na rynek ludzkiej nerki, jeśli taki handel byłby bardziej skuteczny niż aktualny system pozyskiwania organów do transplantacji? Prelegenci sesji popołudniowej skupili się wokół tematu tzw. grzesznych biznesów oraz społecznej odpowiedzi na nie: opodatkowanie, publiczny nadzór, kwestia zdrowia publicznego, presja grup lobbujących, możliwość promocji i reklamy. Wiadomo, że sam wzrost ekonomiczny, kwestia dostarczenia przyjemności czy ewentualne uzależnienie nie mogą być jedynymi przesłankami uzasadniającymi dopuszczalność niektórych działań. Na te pytania starali się odpowiedzieć następujący prelegenci w kolejnych, następujących po sobie wykładach: dr Patric Riordan (Heythrop College) – *Blocked Exchanges, Ex ante/ex post Regulation*; tenże, *Enron: Case Study*; Mr Malcolm Bruce (Portas Institute) – *Sin Industries, Morality, Policies and Regulations*; dr hab. Dariusz Krok (Uniwersytet Opolski), *Life Meaning: Psychological Perspective*.

Trzeci dzień zajęć modułowych – 10 maja 2017 r. – skupiał się wokół tematu: *Meaning of Life, Authenticity, Populism, Purpose and Work (Sens życia, autentyczność, populizm, celowość i praca)*. Zajęcia rozpoczęły się od nakreślenia filozoficznej perspektywy zagadnienia sensu życia, jego świadomości i autentyczności w perspektywie ekonomii rynkowej. Zawierają się w tych zagadnieniach pytania o główne linie przewodnie i sytuacje, które wzmacniają poczucie sensu życia i są powiązane ze współczesnym rozumieniem ekonomii rynkowej. Jaką rolę odgrywa w istocie poczucie sensu życia w przestrzeni społecznej i ekonomicznej i czy są jakieś alternatywne drogi, poprzez które można wnieść

wkład w tworzenie dobra wspólnego? Wśród zagadnień, które pojawiły się na zajęciach, bardzo mocno wybrzmiało zagadnienie populizmu we współczesnym dyskursie społecznym, który przebiega na linii homogeniczne społeczeństwo *versus* skorumpowane elity. Moduł zakończył się bardzo praktycznym wykładem przedstawicielki tzw. *purpose-led business* i etycznych zachowań w pracy. Na te pytania starali się odpowiedzieć następujący prelegenci w kolejnych wykładach: dr Piers Benn (Heythrop College) – *Life Meaning: A Philosophical Perspective*; Mr Anthony Carvey (Mazars London) – *Living Authentically and with Awareness of Market Economy*; prof. Brendan McSweeney (University of London – Royal Holloway, Stockholm School of Business) – *Contemporary Populism*; Ms Virginie Roell-Lacaille (Blueprint for Better Business) – *Purpose-led Business and Moral Activity at Work*.

Udział w wyjeździe szkoleniowym *Erasmus+* obejmował – zgodnie z przyjętym harmonogramem – aktywne hospitacje zajęć w ramach kursu, wymianę materiałów szkoleniowych oraz nawiązanie osobistych kontaktów z prowadzącymi zajęcia. Ważnym elementem była także kwerenda biblioteczna podstawowych angielskojęzycznych publikacji z zakresu etyki globalnej i etyki biznesu, która miała miejsce w kolejnych dniach pobytu w londyńskim college’u.

Oprócz zawiązania kontaktów naukowych pomiędzy Heythrop College, będącego częścią University of London, a Wydziałem Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z pewnością istotnym elementem jest zdobycie wiadomości i praktycznych zdolności dotyczących prowadzenia nie tylko studiów podyplomowych, ale i *short-terms courses* na poziomie akademickim, co wpisuje się w propagowaną w ostatnim czasie wizję uniwersyteckiego kształcenia permanentnego.